

ETHISCHE
CRITERIA
VOOR EEN
SPORTIEF
KWALITEITS-
LABEL

Ethiek in het sportief subsidierereglement

Lore Vandevivere
ICES vzw
lore.vandevivere@ethicsandsport.be

Dag 1, sessie 6
Ethiek als basiscriterium voor een sportief
kwaliteitslabel

Walter Dingemans, sportverenigingsondersteuning
Stad Antwerpen
Lore Van de Vivere, projectcoördinator Ethisch
Verantwoord Sporten, ICES vzw

Een jonge voetballer wordt tot 'Lul van de week' uitgeroepen, een 19-jarige scheidsrechter krijgt rake klappen van een supporter, een basketbalcoach die stiekem meisjes filmt onder de douche wordt vrijgesproken... De media berichtten de afgelopen maand veelvuldig over psychisch, fysiek en seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sport. Dringend tijd om dit structureel aan te pakken! Jouw rol als sportdienst is hierin cruciaal!

Sportdiensten hebben via het decreet Gezond en Ethisch Sporten (GES) een opdracht om sportclubs aan te zetten tot een gezonde sportbeoefening en een ethisch sportklimaat. Hiervoor nemen ze tal van originele initiatieven. Het is van groot belang sportclubs te (blijven) stimuleren om die acties op en naast het terrein zichtbaar te maken, zodat een positieve clubcultuur deel gaat uitmaken van de dagelijkse praktijk. Het is echter niet zo eenvoudig om ethische waarden en normen te vertalen naar praktische elementen die van

toepassing zijn in de sport. Met de handleiding 'Ethische criteria voor een sportief kwaliteitslabel' helpt ICES je op weg.

De handleiding kwam tot stand door een samenwerking tussen ICES, de KU Leuven en de Vlaamse Sportfederatie en met steun van de Vlaamse overheid en het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media. Hiervoor werden wetenschappelijke literatuur, kwaliteitslabels van sportfederaties, subsidierereglementen van sportdiensten en

ICES: het Internationaal Centrum Ethiek in de Sport

Vlaams minister van Sport Muyters heeft ICES voor een periode van drie jaar erkend als kenniscentrum voor beleidsondersteuning en praktijkontwikkeling op het gebied van ethisch sporten. ICES wil de Vlaamse sportsector informeren, stimuleren en ondersteunen om actief te investeren in ethische waarden en normen die belangrijk zijn bij een kwaliteitsvolle sportbeoefening.

goede voorbeelden uit binnen- en buitenland onder de loep genomen. 'Ethische criteria voor een sportief kwaliteitslabel' is een handleiding met motiverende inzichten en inspirerende tips om ethische criteria te integreren of verder uit te bouwen in jouw subsidiereglement. Je kan de brochure gratis downloaden via www.ethicsandsport.be. Daarnaast kan je via ICES een beroep doen op individuele begeleiding om je subsidiereglement aan te passen op vlak van ethiek.

Win-win

Heel wat clubs zijn dagelijks in de weer met het rond krijgen van hun ledenadministratie, het vinden van voldoende vrijwillige krachten, de zoektocht naar financiële middelen en het voldoen aan allerlei juridische voorwaarden. Tijd om te werken rond 'ethisch sporten' ontbreekt vaak, maar blijkt meer dan ooit nodig. Recent onderzoek toont aan dat in Vlaanderen 39% te maken heeft met psychisch, 13% met fysiek en 17% met seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sport.¹

Incidenten rond pesten, agressie, ruzie, aanrakingen of andere problemen worden meestal door het clubbestuur met de beste bedoelingen en zo goed als mogelijk opgevolgd. Maar als er naast deze reactieve geen structurele preventieve maatregelen worden genomen, zullen die incidenten zich blijven voordoen. Als sportdienst wil je samen met de sportclubs zoveel mogelijk mensen in de gemeente of stad actief aan sport en beweging laten doen. Als dit niet op een goede, respectvolle en veilige manier gebeurt, zal dit op lange termijn de participatiecijfers

niet ten goede komen. Het is dus voor alle partijen van groot belang dat er proactief gewerkt wordt aan een positief en veilig sportklimaat. Clubs hebben hiervoor richtlijnen en een duwtje in de rug nodig. Een subsidiereglement is voor een sportdienst een geschikte manier om sportclubs te motiveren om aan ethiek in de sport te werken. Bovendien kan je als sportdienst eigen accenten leggen in afstemming met je huidige beleid, met een win-winsituatie tot gevolg!

Uit onderzoek blijkt dat in Vlaanderen 38% te maken heeft met psychisch, 11% met fysiek en 17% met seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sport

Ethische criteria?

De laatste jaren hebben diverse organisaties heel wat initiatieven genomen om de ethische aspecten in de sport in de verf te zetten. Dit gebeurde vaak via losstaande en zichtbare initiatieven: een poster met gedragscodes, het bestuur ondertekent een charter, een groepsfoto met een anti-racismeslogan ... Deze acties zijn goed om het draagvlak rond deze problematieken te vergroten. Enkel bewustzijn is echter niet genoeg. Om effectief tot gedragsverandering te komen, moeten hieraan structurele maatregelen gekoppeld worden die een vaste plaats krijgen in het totaalbeleid van de club. Een goede mix tussen losstaande, zichtbare initiatieven en structurele aanpassingen verhoogt het ethisch bewustzijn én stimuleert positief gedrag.

¹ Uit het onderzoek: Vertommen Tine et al. 'Interpersonal Violence in sport In Belgium and the Netherlands'

De brochure schenkt naast algemene inzichten en tips ook concreet aandacht aan ethische criteria aangaande de vier volgende thema's: ethiek algemeen, fairplay, sociale integriteit en persoonlijke integriteit. Ter illustratie vind je in het kader bij elk thema een voorbeeld van een losstaand en een structureel initiatief. In de handleiding zijn deze thema's volwaardig uitgewerkt.

We kunnen concluderen dat ethische criteria integreren in een sub-

sidiereglement een uitstekende manier is om als sportdienst sportclubs te motiveren om te werken aan kwaliteit en specifiek ethiek in de sport te werken. De sportdienst neemt hier bij voorkeur een ondersteunende en begeleidende rol aan, in plaats van een puur controlerende. Het is belangrijk om die aspecten binnen de sportdienst goed af te stemmen op het beleid en mogelijkheden zodat het zowel voor de federatie als clubs een meerwaarde kan betekenen. //

Meer lezen over dit onderwerp?
Zoek in de ISB-Kennisbank met de trefwoorden
ETHIEK

THEMA	LOSSTAANDE INITIATIEVEN	STRUCTURELE INITIATIEVEN
Ethiek algemeen	De sportclub ondertekent de Panathlonverklaring.	De sportclub legt de procedure (en gevolgen) vast bij overtreding van de gedragscode en voert deze consequent uit.
Fairplay	De sportclub communiceert het spelreglement via diverse kanalen (website, bij inschrijving ...).	De sportclub stelt een scheidsrechter- en jury-ambassadeur aan. Deze kan de volgende taken hebben: scheidsrechters en juryleden die komen fluiten of jureren op de club opvangen en begeleiden, jeugdspelers rekruteren als scheidsrechter of jurylid voor wedstrijden van jongere ploegen, een positief klimaat creëren, ouders/supporters die zich misdragen aanspreken op hun gedrag, talentvolle jonge scheidsrechters/juryleden rapporteren aan de federatie.
Sociale integriteit	De sportclub organiseert een toelidingsinitiatief (initiatiepmoment, evenement, opendeurdag ...)	De sportclub screent zichzelf op laagdrempeligheid en stelt een jaaractieplan op.
Persoonlijke integriteit	De sportclub doet mee aan de campagne 'kies kleur tegen pesten'.	De sportclub stelt een aanspreekpersoon integriteit (API) aan.

Praktijk

VEILIGHEIDSSCAN IN ANTWERPEN // De Veiligheidsscan van Sporting A focust op vier grote thema's: veilig bestuur, sociale en sportieve veiligheid, gezond en medisch verantwoord sporten en fysieke veiligheid. Het is anders dan de klassieke kwaliteitslabels eerder een verhaal van sensibiliseren en ondersteunen van clubs in het behalen van de criteria. Hierin is het engagement om te werken aan een veilige sportomgeving een erkenningsvoorwaarde, waarbij vervolgens de veiligheidsscan als hulpmiddel dient om stap voor stap de veiligheid op de vier niveaus te verhogen. Binnen het thema 'sociale en sportieve veiligheid' worden heel wat ethische thema's behandeld zoals agressie, discriminatie, pesten, seks. Intimidatie, respectvol sporten, omkoping, hooliganisme ... Meer over deze veiligheidsscan lees je op p. 54.

SUBSIDIECRITERIA IN HARELBEKE // Ethiek in de sport vormt één van de kwaliteitscriteria in het subsidiereglement bij de sportdienst van Harelbeke. Ze focussen onder meer op pesten, racisme, druggebruik, ongewenst seksueel gedrag ... Zo wordt er aandacht besteed aan het reglement voor interne orde en ethische codes, en deelname aan EVS-initiatieven van de sportdienst.

STIMULANSEN IN HERENTALS // Sportdienst Herentals integreert elementen ethisch-medisch verantwoord sporten. Zo worden clubs gestimuleerd om: zelf initiatieven rond ethisch-medisch verantwoord sporten te nemen, de Panathlonverklaring te onderschrijven en de engagementsverklaring ter bescherming van de seksuele integriteit van de minderjarige in de sportsector te ondertekenen.